

**Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Специальная (коррекционная) общеобразовательная школа-интернат
для слепых и слабовидящих имени В.Ш.Дагаева»**

**Приложение 1
к АООП НОО**

Утверждаю

Директор ГБОУ «С(к)ОШИСС имени В.Ш.Дагаева»

_____ / Ч.А.Гайрабеков/

Приказ № 79 от 31 08 2023 г.

**Рабочие программы
по учебным предметам начального общего образования
1-4 классы
(слабовидящие)
2023 - 2024 учебный год**

**Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Специальная (коррекционная) общеобразовательная школа-интернат
для слепых и слабовидящих имени В.Ш. Дагаева»**

**Рабочая программа
по учебному предмету «Чеченский язык»
1-4 класс
(вариант 4.2)
2023 - 2024 учебный год**

Составители:

учителя начальных классов

Гишаева Залина Ахмедовна

Насуханова Фатима Лемиевна

Байгереева Лиза Султановна

Межиева Имани Маудыевна

Касаева Шумисат Алудовна

Кухаева Дагман Алиевна

Крикорова Жана Николаевна

Гишаева Камета Ахиедовна

Апаева Луиза Хусейновна

1.ДОВЗИЙТАРАН КЕХАТ

Дешаран предметан «Нохчийн мотт» 1-4-чу классашна лерина йолу белхан программа (вариант 4.2) лерина йолу белхан программа. ГБОУ «С(к)ОШИСС В.Ш.Дагаевн цIарахь» юьхьанцарчу классашна лерина йолу, Э.Х.Эдиловн Нохчийн меттан юьхьанцарчу классашна лерина, Нохчийн Республикин дешарана, Iилманан а министерствос магийна йолу програииа.

Нохчийн мотт1-4 чу классан белхан программа лерина ю коррекционни дешаран учрежденина, заьIапчу берашна (бIаьрса гIийлачу).

Юьхьанцара юкьбарадешаран школа - мехала, керла, жобпаллин мур бу беран дахарехь: хIокху школахь дIадолало диллина долу дешар, кхузахь шорло цуьнан гонахарчу дахарца йолу юкьаметтигаш, хийцало юкьараллин дарж а, ша - шен вовзийта оьшуш хилар а совдолу. ТIаьхьа хиндолчу дерриге а дешаран бух кхуллу юьхьанцарчу школашкахь. Юьхьанцарчу школахь нохчийн матто, кхечу предметаша санна, меттан Iилманан декъехь шен маьIница а йоккха меттиг дIалоцу. Цуьнан дешарца а, кхетамца кхиорехь а доккха маьIна ду.

Маттах лаьцна хаарш, барта а, йозанан а кьамелан хаамаш караберзорца дешархойн таро хуьлу кхийолу дешаран предметаш а кхиамца Iамо, цуьнца цхьаьна гонахарчу дахарх дозуш долу шайн хаарш шордан.

«Школана хьалха лаьтта декхарш кхочушдарехь Iаламат доккха маьIна ду ненан меттан, хIунда аьлча школо болх оцу маттахь дIаболорца караерзайо бери дахарехь гулйина а ненан маттахь билгалйолуш йолу а хьекьалан хазна. Оцу кийчачу буха тIехь школо дIахIоттабо ша кхидIа а бен болу болх, аьлча а дуьненах лаьцна болу берийн кхетам алсам а боккху, уьш гIиллакх-овздангалла йолуш кхиорехь а царна дешар Iаморехь а дерриге а декхарш кхочуш а до.

Вайн школашкара дешархой юкьараллин пайдечу кьинхьегамна а, нохчийн кьоман беркате тIаьхье хинйолчу кепара а кечбаран декхарца цхьаьна царна нохчийн меттан хаамаш балар доккха маьIна долуш ду.

Юьхьанцарчу муьрехь ненан мотт хьехаран коьрта декхар ду кьамелан гIуллакхан цхьадолу тайпанаш Iамор (кьамелеладогIаррий, цунах кхетаррий; вистхила Iаморрий; дешаррий, йозий). Цул сов, оцу муьрехь ондда бух кхолла

беза ненан маттахъ вовшашца т1екаре хила хаарна, иза берашна хъехаран а, кхетош-кхиоран а коърта г1ирс хилар хайтарна.

Цуьнца цхъаьна кхийолчу дешаран предметийн санна, ненан матто юьхъанцарчу муьрехъ кхочушдан деза цхъадолу мехала юкъара г1уллакхаш а:

- дешархойн 1аламах а, юкъараллих а долу хааршший, 1илманан юьхъанцара кхетаммий кхиор;
- логически а, васт х1отторан а ойла кхиор;
- кьинхъегаме а, цуьнца цхъаьна дешаре а болу лаам кхиор;
- лакхарчу классашкахъ кхиамца деша бераш кечдар;
- гонахарчу дахарца йолу юкъаметтиг а, нахе йолу нийса дог-ойла а кхетош-кхиор¹.

Программин бухе ехкина х1ара принципаш:

- уьйран принцип, къамел кхиоран декъехъ дешархой т1екаре хила 1амор шегара лъхуш йолу;
- кхетамаллин принцип, мотт 1аморца доьзнарг кхетам болуш 1амор лъхуш йолу.

Программо маттаца дозург практически карадерзо дезарг къастийна ца 1аш, меттан хиламаш, цара маттехъ д1алоцучу меттиге хъаьжжина, хъалха-т1аьхъа уьш караберзор а тидаме эцна.

Нохчийн мотт 1аморехъ дешархойн дешнийн барам совбаккхар а ду мехала. Жигара шех олуш болу дешнийн барам х1ора классехъ билгалбеш тидаме эцнарг х1ара ду: оцу барамехъ дешнаш берийн лексикехъ хилахъ, цара таро лур ю царна х1ора денна йоза - дешар 1аморан декъехъ т1екаре хила.

Дешархошна бовзуьйту дешан фонетически, морфологически х1оттам, цара 1амадо коърта къамелан дакъош а, церан грамматически категореш а, предложенехъ оцу къамелан дакъоша кхочушден синтаксически г1уллакх а. Лексически а, грамматически декъехъ дешнаш карадерзор деа шарахъ д1ахъо.

Грамматически а, орфографически а материал программы юкъа ялийна х1ора т1ейог1учу классехъ т1етт1а шоръяран, к1аргъяран, чолхейаккхаран хъесапехъ.

Массо а кепара мотт 1аморан а, кьамел кхиоран а г1уллакх кхочушдина самукьанечу, еша дог дог1учу тексташна а, упражненешна а т1ехь.

Программехь коьрта меттиг д1алоцу т1екаре хила 1аморан карадерзораш, шардарш кхиоран балхо. Барта кьамел кхиор хила деза дешархойн коьртачу тидамехь уьш еша а, яздан а 1емачу хенахь а, грамматикех болу хаамаш царна бовзуйтуш а, йозаелла тексташ х1иттош а, упражненеш кхочушьеш а.

Х1ора урокехь берийн дистхилар алссам хила деза: хаттарш деш, царна жобпаш луш, шайх лаьцна дуйцуш, вовшашца кьамел деш, хьехархочуьнца юкьаметтиг лелош, ешначун чулацам юхасхьабуйцуш.

Дешан маь1ни т1ехь а, аларна, нийсаяздарна а т1ехь бен болх биллина беш хилар мехала ду. Билгалйинчу темина, суьрташ, бинчу тидамех, кинох лаьцна шайна еллачу кепача а, шаьш а дийцаран, хаттаран, айдаран, т1едожоран предложенеш, тексташ, диалогаш х1итто 1амо деза бераш.

ДЕШАРАН ПЛАНЕХЬ НОХЧИЙН МАТТО Д1АЛОЦУ МЕТТИГ:

Юьханцарчу ишколан белхан программы т1ехь Нохчийн мотт хьеха билгалдина 405 сахьт:

1-чу(доп) классехь 66 сахьт, к1ирнах 2сахьт (33 белхан к1ира)

1-чу классехь 66 сахьт, к1ирнах 2сахьт (33 белхан к1ира)

2-чу классехь 68 сахьт, к1ирнах 2 сахьт (34 белхан к1ира)

3-чу классехь 68 сахьт, к1ирнах 2 сахьт (34 белхан к1ира)

4-чу классехь 68 сахьт, к1ирнах 2 сахьт (34 белхан к1ира)

Программа х1оттийна юьхьанцара юкьарадешаран федеральни пачхьалкхан дешаран стандартан буха т1ехь, нохчийн мотт хьехаран башхалла

билгалъяьккхина тематически планаш т1ехь:

Э.Х.Солтаханов,И.Э.Солтаханов,С.Э.Эдилов. язйинчу 1-чу классашна «Абат», 2-4 классашна «Нохчийн мотт» учебникашца нисъеш. Юьхьанцара юкьарадешаран школа - мехала, керла, жобпаллин мур бу беран дахарехь: х1окху школехь д1аadolало диллина долу дешар, кхузахь шорло цуьнан гонахарчу дахарца йолу юкьаметтигаш, хийцало юкьараллин дарж а, ша -шен вовзийта оьшуш хилар а совдолу. Т1аьхьа хиндолчу дерриге а дешаран бух кхуллу юьхьанцарчу школашкахь. Юьхьанцарчу школехь нохчийн матто, кхечу предметаша санна, меттан 1илманан декъехь шен маь1ница а йоккха меттиг д1алоцу. Цуьнан дешарца а, кхетамца кхиорехь а доккха маь1на ду. Маттах лаьцна хаарш, барта а, йозанан а кьамелан хаамаш караберзорца дешархойн таро хуьлу кхийолу дешаран предметаш а кхиамца 1амо, цуьнца цхьаьна гонахарчу дахарх дозуш долу шайн хаарш шордан.

«Школана хьалха лаьтта декхарш кхочушдарехь 1аламат доккха маь1на ду ненан меттан, х1унда аьлча школо болх оцу маттахь д1аболорца караерзайо бери дахарехь гулйна, а ненан маттахь билгалйолуш йолу, а хьекьалан хазна. Оцу кийчачу буха т1ехь школо д1ах1оттабо ша кхид1а, а бен болу болх, аьлча а дуьненах лаьцна болу берийн кхетам алсам а боккху, уьш г1иллакх-оьздангалла йолуш кхиорехь а царна дешар 1аморехь а дерриге а декхарш кхочуш а до.

Вайн школашкара дешархой юкьараллин пайдечу кьинхьегамна а, нохчийн кьоман беркате т1аьхье хинйолчу кепара а кечбаран декхарца цхьаьна царна нохчийн меттан хаамаш балар доккха маь1на долуш ду. Юьхьанцарчу муьрехь ненан мотт хьехаран коьрта декхар ду кьамелан г1уллакхан цхьадолу тайпанаш 1амор (кьамелеладог1аррий, цунах кхетаррий; вистхила 1аморрий; дешаррий, йозий).

Цуьнца цхьаьна кхийолчу дешаран предметийн санна, ненан матто юьхьанцарчу муьрехь кхочушдан деза цхьадолу мехала юкьара г1уллакхаш а:

- дешархойн 1аламах а, юкьараллих а долу хааршший, 1илманан юьхьанцара кхетаммий кхиор;

- логически а, васт х1отторан а ойла кхиор;
- кьинхьегаме а, цуьнца цхьаьна дешаре а болу лаам кхиор;
- лакхарчу классашкахь кхиамца деша бераш кечдар;

-гонахарчу дахарца йолу юкьаметтиг, а, нахе йолу нийса дог-ойла а кхетош-кхиор.

ХIора урокехь берийн дистхилар алссам хила деза: хаттарш деш, царна жобпаш луш, шайх лаьцна дуйцуш, вовшашца къамел деш, хьехархочуьнца юкъаметтиг лелош, ешначун чулацам юхасхьабуйцуш. Дешан маьlни тIехь а, аларна, нийсаяздарна а тIехь бен болх биллина беш хилар мехала ду. Билгалйинчу темина, суьрташ, бинчу тидамех, кинох лаьцна шайна еллачу кепача а, шаьш а дийцаран, хаттаран, айдаран, тIедожоран предложенеш, тексташ, диалогаш хIитто lамо деза бераш

2. ЮКЪАРАДЕШАРАН ЮБЪАНЦАРЧУ ДЕШАРАН НОХЧИЙН МЕТТАН ПРЕДМЕТАН ЧУЛАЦАМ

Программехь «Нохчийн мотт» предметан чулацам билгалбина дешаран декъан тIегlанашка хьаьжжина. 2-4 -чуй классашкахь цхьаьнадог lуш (комплексно) къамел кхиор, грамматикин а, орфографин а пропедевтически курс.

Авторы учебников
Абат. Э.Х.Солтаханов,И.Э.Солтаханов,С.Э.Эдилов. «Грозенский рабочий»2016 шо
Нохчийн мотт. Э.Х.Солтаханов,И.Э.Солтаханов,С.Э.Эдилов. «Грозенский рабочий»2016 шо
Нохчийн мотт.Э.Х.Солтаханов,И.Э.Солтаханов,С.Э.Эдилов. «Грозенский рабочий»2016 шо
Нохчийн мотт.Э.Х.Солтаханов,И.Э.Солтаханов,С.Э.Эдилов. «Грозенский рабочий»2017 шо

3. ЮБЪАНЦАРЧУ ШКОЛЕХЬ НОХЧИЙН МОТТ lАМОРАН lАЛАШОНАШ:

- тIекаре хила дезаран, йоза-дешар кхидlа а lамо дезаран lалашонца нохчийн мотт караберзор;

- къамелдаран хьуьнарш кхиор, нохчийн маттахь вовшашца тӀекаре лело хаар;
 - нохчийн меттан лексикех, фонетикех, грамматикех болу тӀеххулара хаамаш караберзор;
- ладогӀа, вистхила, шен маттахь еша, яздан хаар карадерзор;
- Нохчийн Республикин пачхьалкхан нохчийн матте шовкъ кхоллар, шен къоман культурин дакъа иза хиларе терра.

ДЕШАРАН ПРЕДМЕТ 1АМОРАН ЖАМ1АШ

Юьхьанцара школа чекхъяьккхинчу дешархочуьнгахь нохчийн меттан программа караерзоран декъехь хила деза хаарш:

- нохчийн мотт пачхьалкхан мотт а, иза уьйран а, гонахара дахар довзаран а гӀирс хиларх кхеташ хилар;
- школан а, юкьараллин а дахарехь нохчийн меттан хаарех пайда эца хьуьнар хилар;
- нохчийн мотт къоман культурин а, синьобздангаллин а мехаллийн цхьа тӀегӀа лара дезарх кхеташ хилар;
- тайп-тайпанчу хьелашкахь шен нийсархошца а, баккхийчаьрца а юкьаметтигаш лело хаар карадерзор, мехалчу хӀумнашка а, синьобздангаллин мехаллашка а экаме хила везарх кхеташ хилар.

ЮЬХЬАНЦАРЧУ ШКОЛЕХЬ НОХЧИЙН МОТТ 1АМОРАН ПРЕДМЕТНИ ЖАМ1АШ:

- ладогӀа хууш хилар: дубйцучун чулацамах а кхеташ, къамел хазаран хьесапехь тӀелацар;
- нохчийн меттан фонетически система евзаш хила езар: мукъа а, мукъаза а элпаш а, аьзнаш а къасто, дешнаш дакъошка декъа а, аьзнаш ала а хууш хилар;
- шен меттан доцу (тӀеэцначу дешнашкахь бен ца лела) аьзнаш а, аьзнийн цхьаьнакхетарш а довза а, нийса схьаала а хууш хилар;

- дешнаш, церан грамматически форманаш а евзаш, уьш муха кхоллаелла а, царах предложенеш вовшахтаса а, къамелехь пайда эца а хууш хилар;

-нийсаяздаран бакъонаш евзаш хилар: доккха элп, дешдакъошца дош сехьадаккхар, сацаран хьаьркаш;

-карадирзинчу хаарех дешаран а, вовшашца йолчу юкъаметтигашкахь а пайда эца хууш хила везар: диалог д1аяхьа, хаттаршна жобпаш дала, евзаш йолчу лексикин бараме хьаьжжина, шегара хаттарш х1итто, текст юхасхьайийца, суьрташка хьовсуш предложенеш, тайп-тайпанчу теманашна билгалйинчу тематически кепашца йоцца монологически тексташ х1итто хууш хилар (чолхе доцу суртх1оттор, дийцар, ойлаяр);

-хезаш а, шен дагахь а, къастош а еша къаьстина предложенеш а, тексташ а цхьаьна, хууш хилар;

-текст дакъошка екьа а, царна ц1ерш тахка а, план х1отто а, т1едахкарш т1едуза а, т1еяздан а, х1уманийн, суьртан куц-кеп довзийта а хууш хилар;

-морт къоман культурин цхьа дакъа а, уьйран г1ирс а, пачхьалкхан морт а хиларх кхеташ хилар

4.Нохчийн меттан тематически планировани 1(дополнитедьний) классехь

П/н №	Разделан ц1е. Тема	Сахьт	1алашонаш
Кечамбаран (абатал хьалхара) мур(11с)			
1	Йоза яздаран кеп а, цуьнан аг1онаш т1ера сизаш довзийтар	1	Йоза яздаран кеп а, цуьнан аг1онаш т1ера сизаш довзийтар
2	Мог1анаш а, мог1анан яккъаш а	1	Мог1анаш а, мог1анан яккъаш а

3	Мог1анаш а, мог1анан яккъаш а	1	Мог1анаш а, мог1анан яккъаш а
4	Нийса сизаш хъекхар Деха а, доца а нийса сизаш хъекхар	1	Нийса сизаш хъекхар Деха а, доца а нийса сизаш хъекхар
5	Нийса сизаш хъекхар Деха а, доца нийса сизаш хъекхар	1	Нийса сизаш хъекхар Деха а, доца нийса сизаш хъекхар
6	Лахахъ хъаъвзина деха а, доца сизаш хъекхар	1	Лахахъ хъаъвзина деха а, доца сизаш хъекхар
7	Лахахъ хъовзина деха а , доца сизаш хъекхар	1	Лахахъ хъовзина деха а , доца сизаш хъекхар
8	Лакхахъ хъовзина деха а, доца сизаш хъекхар	1	Лакхахъ хъовзина деха а, доца сизаш хъекхар
9	Элпийн меженаш язъяр	1	Элпийн меженаш язъяр
10	Элпийн меженаш язъяр	1	Элпийн меженаш язъяр
11	Элпийн меженаш язъяр	1	Элпийн меженаш язъяр
Абатан мур(55с)			
12	Мог1анан элп а яздар	1	Мог1анан элп а яздар
13	Доккха элп А яздар	1	Доккха элп А яздар
14	Мог1анан элп у яздар	1	Мог1анан элп у яздар
15	Доккха элп У яздар	1	Доккха элп У яздар
16	Мог1анан элп о яздар	1	Мог1анан элп о яздар
17	Доккха элп О яздар	1	Доккха элп О яздар
18	Мог1анан элп и яздар	1	Мог1анан элп и яздар
19	Доккха элп И яздар	1	Доккха элп И яздар

20	МогІанан элп л яздар	1	МогІанан элп л яздар
21	Доккха элп Л яздар	1	Доккха элп Ляздар
22	МогІанан элп м яздар	1	МогІанан элп м яздар
23	Доккха элп М яздар	1	Доккха элп М яздар
24	МогІанан элп с яздар	1	МогІанан элп с яздар
25	Доккха элп С яздар	1	Доккха элп С яздар
26	МогІанан элп р яздар	1	МогІанан элп р яздар
27	Доккха элп Р яздар	1	Доккха элп Р яздар
28	Рр элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Рр элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
29	МогІанан элп х яздар	1	МогІанан элп х яздар
30	Доккха элп Х яздар	1	Доккха элп Х яздар
31	Хх элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Хх элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
32	МогІанан элп б яздар	1	МогІанан элп б яздар
33	Доккха элп Б яздар	1	Доккха элп Б яздар
34	МогІанан элп д яздар	1	МогІанан элп д яздар
35	Доккха элп Д яздар	1	Доккха элп Д яздар
36	МогІанан элп е яздар	1	МогІанан элп е яздар
37	Доккха элп Е яздар	1	Доккха элп Е яздар
38	МогІанан элп н яздар	1	МогІанан элп н яздар
39	Доккха элп Н яздар	1	Доккха элп Н яздар

40	МогІанан элп т яздар	1	МогІанан элп т яздар
41	Доккха элп Т яздар	1	Доккха элп Т яздар
42	Тт элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Тт элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
43	МогІанан элп в яздар	1	МогІанан элп в яздар
44	Доккха элп В яздар	1	Доккха элп В яздар
45	Вв элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Вв элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
46	МогІанан элп з яздар	1	МогІанан элп з яздар
47	Доккха элп З яздар	1	Доккха элп З яздар
48	МогІанан элпйяздар	1	МогІанан элпйяздар
49	Доккха элп Й яздар	1	Доккха элп Й яздар
50	МогІанан элп к яздар	1	МогІанан элп к яздар
51	Доккха элп К яздар	1	Доккха элп К яздар
52	Кк элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Кк элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
53	МогІанан элп п яздар	1	МогІанан элп п яздар
54	Доккха элп П яздар	1	Доккха элп П яздар
55	Пп элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Пп элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
56	МогІанан элп э яздар	1	МогІанан элп э яздар
57	Доккха элп Э яздар	1	Доккха элп Э яздар
58	МогІанан элп ш яздар	1	МогІанан элп ш яздар

59	Доккха элп Ш яздар	1	Доккха элп Ш яздар
60	Шш элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Шш элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
61	МогІанан элп ц яздар	1	МогІанан элп ц яздар
62	Доккха элп Ц яздар	1	Доккха элп Ц яздар
63	Цц элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1	Цц элпашца дешнаш, дешдакъош яздар
64	Іамийнарг карладаккхар,т1еч1аг1дар	1	Іамийнарг карладаккхар,т1еч1аг1дар
65	Іамийнарг карладаккхар,т1еч1аг1дар	1	Іамийнарг карладаккхар,т1еч1аг1дар
66	Іамийнарг карладаккхар,т1еч1аг1дар	1	Іамийнарг карладаккхар,т1еч1аг1дар
Дерриге:		66	

Нохчийн меттан тематически планировани 1 классехь

П/н №	Разделан ц1е. Тема	Сахьт	Іалашонаш
І чийрик 16 сахьт			
1.	Сентябрь- дешаран хьалхара де!	1	Берашна шкоলেখь леларан бакьонаш йовзийтар.

2.	1 амийнарг карладаккхар	1	Берийн ойлаярх кхетам кхиор. Дешархойн кхоллараллин кхетам кхиор. 1 аматашца тидаме хилар кхиор.
3.	Йозанан жима элп 1 яздар.	1	Йозанан жима а доккха а элпаш I,I довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
4.	Йозанан доккха элп 1 яздар	1	
5.	Тест №1	1	1 амийна шалха элпаш т1 еч1 аг1 дар. Дешнаш яздар.
6.	Элп ь яздар.	1	
7.	Элп ь яздар.	1	Элп ь довзийтар. Дешнашкахь яздан 1 амор.
8.	Йозанан жима хь яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш хь,Хь довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
9.	Доккха а элп Хь яздар	1	
10.	Йозанан жима элп кх яздар	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш кх, Кх довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
11.	Доккха элп Кх яздар	1	
12.	Йозанан жима элп къяздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш къ, Къ довзийтар. Уьш шаьш а, дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
13.	Доккха элп Къ яздар	1	
14.	Йозанан жима элп г яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш г,Г довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
15.	Доккха элп Г яздар	1	
I I- чийрик 16 сахьт			

16.	Йозанан элп г1 яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш г1, Г1 довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
17.	Доккха элп Г1 яздар	1	
18.	Йозанан жима элп аь яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>аь,Аь</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
19.	Доккха элп Аь яздар	1	
20.	Йозанан жима об яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>об,Об</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
21.	Доккха элп Об яздар	1	
22.	Йозанан жима элп уь яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>уь,Уь</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
23.	Доккха элп Уь яздар	1	
24.	Йозанан жима элп ч яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>ч, Ч</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
25.	Доккха элп Ч яздар	1	
26.	Йозанан жима элп ч1 яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>ч1, Ч1</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
27.	Доккха элп Ч1 яздар	1	
28.	Йозанан жима элп т1 яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>т1, Т1</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
29.	Доккха элп Т1 яздар	1	
30.	Йозанан жима ж яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>ж,Ж</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.
31.	Доккха элп Ж яздар	1	
Г Г I- чийрик 18 сахьт			
32.	Йозанан жима элп х1 яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш <i>х1,Х1</i> довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1амор.

33.	Доккха элп Х1 яздар	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш х1, Х1 довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
34.	Йозанан жима элп к1 яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш к1, К1 довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
35.	Доккха элп К1 яздар	1	
36.	Йозанан жима элп ю яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш ю,Ю довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
37.	Доккха элп Ю яздар	1	
38.	Йозанан жима элп юь яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш юь,Юь довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
39.	Доккха элп Юь яздар	1	
40.	Йозанан жима элп я яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш я, Я довзийтар. Уьш шаьш а, дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
41.	Доккха элп Я яздар	1	
42.	Йозанан жима элп яь яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш яь,Яь довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
43.	Доккха элп Яь яздар	1	
44.	Йозанан жима элп ц1 яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш ц1,Ц1 довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
45.	Доккха элп Ц1 яздар	1	
46.	Йозанан жима элп п1 яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш п1, П1 довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор.
47.	Доккха элп П1 яздар	1	
48.	Йозанан жима элп ф яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш ф, Ф довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакьошкахь а яздан 1 амор
49.	Доккха элп Ф яздар	1	

50.	Йозанан жима элп ё яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш ё, Ё довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакъошкахь а яздан 1 амор
51.	Доккха элп Ё яздар	1	
52.	Йозанан жима элп щ яздар.	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш ш, Ш довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакъошкахь а яздан 1 амор
I V- чийрик-16сахьт			
53.	Доккха элп Щ яздар	1	Йозанан жима а, доккха а элпаш ш, Ш довзийтар. Уьш шаьш а , дешдакъошкахь а яздан 1 амор
54.	Йозанан элп ы яздар.	1	Йозанан ы элп довзийтар. Дешдакъошкахь а яздан 1 амор
Абатал т1аьхьара мур/12с/			
55.	Алфавит. 1амийнарг т1еч1аг1дар.	1	Берашна хаитар алфавитан роГаллехь фамилеш язйеш хилар а, библиотекера д1анисйо книгаш а. Иштта хаитар дошам т1ера дешнаш а алфавитан роГаллехь д1анисдойла.
56.	1амийнарг т1еч1аг1дар	1	
57.	Т1ера схьаязьяр.	1	Тетрадь т1ехь д1аяздар, бина болх таллар.
58.	Г1алаташ т1ехь болх. Шалха элпаш.	1	Шалхачу элпех болу хаамаш шорбар. Мукъаза шалха элпаш дашехь т1аьхье-хьалхе нисделча уьш язданан бакьонаш йовзийтар.
59.	Шалха элпаш	1	
60.	Дош. Дешдакъа.	1	Предложенех дашах кхетам балар. Предложенино кхочушхилла яьлла ойла гайтар хайтар, дашо цхьа х1ума, цуьнан дар билгалдар хайтар. Ненан меттан хазалла гайтар.
61.	Дош. Дешдакъа.	1	
62.	Тест №2	1	

63.	Предложени.	1	
64.	Предложени доккхачу элпаца йолор.	1	Берийн алсам дер дуойлаяр, тидам бар, дешнаш довзар. Берийн шорлур ду фонетически кхиам. Берашна хуур ду адамийн ц1ерашкахь, яртийн, г1алийн ц1ерашкахь доккха элп яз деш хилар.
65.	Предложени доккхачу элпаца йолор.	1	
66.	Жам1 даран урок	1	Дешархойн хаарин мах хадор.
	Дерриге:	66	

Нохчийн меттан тематически планировани 2 классехь

№ п/п	Дакъа	Чулацам	Тамор вовшахтохаран некъаш а, кепаш а. Дешархойн г1уллакхдаран характеристика
1.	Маттах лавцна йукъара хаамаш (4 сахьт, кхид1а курсан массо декъехь	Мотт адамийн т1екеренан коьрта г1ирс а, къоман культурин хилам а санна. Россин а, дуьненан а меттан шортенан тайп-тайпаналлех йуьхьанцара кхетамаш. Мотт бовзаран некъаш: тергам, анализ.	«Адамийн дахарехь меттан а, къамелан а маь1на» темина къамел. Мотт къоман культурин хилам а, адамийн уьйран коьрта г1ирс хиларх йукъахь жам1ан кеп йалор. Шимма цхьаьна бен болх: нохчийн меттан хазаллех а, хьал долуш хиларх а хетарг кепе далор. Россин Федерацехь меттанийн шорталлех болу хаамаш

	Іамадо)		бийцаре бар. Мотт Іаморан некъех лаьцна диалог. Йукъахь жамІан кеп йалор: тергам а, анализ, а – мотт Іаморан некъаш.
2.	Фонетика, графика, орфоэпии (40 сахьт, кхидІа курсан массо декъехь Іамадо)	<p>Аьзнийн маьІна къасторан гІуллакх; аьзнаш а, элпаш а; зевне, къора мукъаза аьзнаш а довзар. Озан башхаллин характеристика: мукъа – мукъаза; зевне – къора мукъазнаш. Нохчийн меттан ша-тайпа мукъа фонемаш (<i>аь-аь, оь-оь, уь-уь</i>) а, уьш элпашца билгалйар а (<i>аь, оь, уь, йаь, йуь</i>). <i>ЙА, йаь, йу, йуь, е(ё)</i> элпашца дешнаш. <i>Э, е</i> элпашца дешнаш. Деха а, доца а мукъанаш. <i>Й</i> элпаца долу дешнаш. Нохчийн меттан ша-тайпа мукъаза фонемаш (<i>гІ, кІ, къ, кх, пІ, тІ, хІ, хь, цІ, чІ, І</i>) а, уьш элпашца билгалйар а. <i>Ш, ь, ы, ф</i> элпашца долу дешнаш. Шеконца [<i>оьв</i>], [<i>ой</i>], [<i>эв</i>] хеза дешнаш нийсайаздар. Дешнаш дешдакъошка декъар (мукъаза элпийн цхьаьнакхетарш дерш а цхьаьна). Дошамашца болх беш алфавитах болчу кхетамах пайдаэцар. Элпийн боцу графикакин гІирсаш: дешнашна йуккъехь кІайдарг, сехьадаккхаран хьаьрк, абзац (цІен могІа), сацаран хьаьркаш (Іамийнчун</p>	<p>Схемина тІе а тевжаш, аьзнийн характеристика кхочушйар. Дешнашкахь элпийн а, аьзнийн а барам базар. Мукъачу а, мукъазчу а аьзнийн артикуляцин башхаллаш. Аьзнийн а, аьзнийн цхьаьнакхетарийн нийса алар. Шаьш билгалдечу озан характеристикехула элпийн классификаци кхочушйар. Меттан коьчална тІехь тергам: йа, йаь, йу, йуь, е (ё), э, е элпашца долчу дешнийн аьзнийн-элпийн хІоттамехь йолчу башхаллех кхетор. Нохчийн меттан ша-тайпанчу аьзнийн дифференциаци йар. Шалхачу мукъазчу аьзнийн (гІ, кІ, къ, кх, пІ, тІ, хІ, хь, цІ, чІ, І) алар. Долахьчу а, йукъарчу а цІерашкахь элпийн, аьзнийн барам базар, хІора нисйеллачу меттехь элпийн, аьзнийн бараман галморзахаллех кхетор. Цхьана могІанера вукху могІане даха аьтто хиларца дешнаш вовшашца дустар. Графикакин гІирсех нийса пайдаэцар а, кхетор а: кІайдарг, дош сехьадаккхаран хьаьрк, абзац, предлолженин чаккхенгахь тІадам.</p>

		барамехь).	Дош сехьадаккхаран бакъонах пайдаэцар.
3.	Лексика (8 сахьт)	<p>Дош декаран а, маьӀнин а цхьаалла санна. Дешан лексикин маьӀна (йукъара кхетам). Текстехула дешан маьӀна билгалдаккхар йа дошаман гӀоьнца маьӀна нисдар.</p> <p>ЦхьанамаьӀнийн а, дукхамаьӀнийн а дешнаш (атта дешнаш, тергам).</p> <p>Къамелехь синонимех а, антонимех а пайдаэцарна тӀехь тергам.</p>	<p>Дидактикин ловзар: «Муьлха дош ду хаал?» (суьрташкахула дешнаш довза деза).</p> <p>Тобанашца болх: текстехь дешан маьӀнина тӀехь тергам, текстана тӀе а тевжаш, дешан маьӀна билгалдар.</p> <p>Практикин болх: дошам тӀера, хьайна хьалха ца хууш хиллачу, кхаа дешан маьӀна схьайазде.</p> <p>Тобанашца болх: кроссворд кхочушйар.</p> <p>Дешнийн тайп-тайпана маьӀна гойтучу суьрташца болх, масала: <i>мотт, нӀаьна...</i>, суьрташна тӀе а тевжаш, дукхамаьӀнийн дешнийн маьӀнех кхетор.</p> <p>Синонимийн, лексикин маьӀнина а, шайх пайдаэцначу предложенешна а тӀе а тевжаш, маьӀнийн тераллина а, башхаллина а тӀехь тергам.</p> <p>Шина синонимах, харжамна комментари а йеш, билгалйинчу предложенехь уггар догӀург харжа хаар карадерзорна тӀехьажийна шардар.</p> <p>Шимма цхьаьна бен болх: текстехь синонимаш лахар.</p> <p>Суьрташца болх: суьртиг кепехь беллачу хаамах кхетаран а, далийнчу дешнашца – антонимашца иза цхьаьнайало хааран а хаарш кхиор.</p> <p>Дидактикин ловзар: «Дуьхьал маьӀна долчу дешан цӀе йаккха».</p> <p>Шимма цхьаьна бен болх: билгалдинчу дешнашна антонимаш йалор.</p> <p>Практикин болх: предложенешкахь антонимаш лахар.</p>
4.	Дешан хӀоттам	Орам дешан ца хилча ца долу дакъа	«ГӀергара стаг хьанах олу?» темина дешаран диалог.

	<p>(морфемика) (2 сахът)</p>	<p>санна. Цхъанаораман (гергара) дешнаш. Цхъанаораман (гергарчу) дешнийн билгалонаш. Дешнашкахь орам къастор (атгачу меттигашкахь).</p>	<p>«Гергара дешнаш» боху кхетам йукъабалор. Гергарчу дешнашна тӀехь тергам (тералла, башхалла). Ловзаран кепехь шардар: «Совнаха дош караде». Меттан коьчална а, суьрташна а тӀехь тергам: къамелехь шена зеделлачунна а, суьрташна а тӀе а тевжаш, масех гергарчу дешан маӀнаш дуьхь-дуьхьал хӀиттор, дешнийн маӀнашкахь терачух а, къабстачух а хетарг алар, шен гӀоьнца, дерриг гергарчу дешнийн маӀнах кхето таро лун дош гучудаккхар. Дешаран диалог: «Гергарчу дешнийн йукъарчу декъах хӀун ала мегар ду?» Цхъаьна бен болх: дешнашкахь коьрта дакъа билгалдар (орам).</p>
<p>5.</p>	<p>Морфологи (4 сахът)</p>	<p>Къамелан дакъош. ЦӀердош (довзийтар): йукъара маӀна, хаттарш («мила?», «хӀун?»), къамелехь пайдаэцар. Йукъара а, долахь а цӀердешнаш (фамилеш, цӀераш, дайн цӀераш, дийнатийн цӀераш, меттигийн цӀераш).</p>	<p>Дешаран диалог: «Вайн къамел стенах лаьтта?» «Къамелан дакъош» боху кхетам йукъабалор. Билгалдинчу дешнийн гуламна тӀехь тергам: хӀун билгалйо, муьлхачу хаттарна жоп ло, жамӀ дар, «цӀердош» кхетам йукъабалор. Шимма цхъаьна бен болх: муьлхачу хаттаршна жоп ло хьаьжжина, цӀердешнаш шина тобане декъар («хӀун?» йа «мила?»).</p> <p>Адамийн цӀераш, ден цӀераш, фамилеш, дийнатийн цӀераш, меттигийн цӀераш билгалйечу цӀердешнех лаьцна дешаран диалог.</p> <p>«Долахь», «йукъара» боху кхетамаш йукъабалор. ЦӀердешнийн лексикин маӀнина тӀехь тергам. Шардар: билгалбинчу баххашца текстехь дешнаш</p>

			<p>лахар (масала, дешаран гIирсийн цIераш йоху дешнаш, Iаламан хиламийн, доьзалан декъашхойн, и.д.кх.). Дифференциаци йарехула тIедиллар: дешнийн тобанийн йукъара билгало гучуйаккхар.</p>
		<p>Хандош (довзийтар): йукъара маIна, хаттарш («хIун до?», «хIун дина?», «хIун дийр ду?»), къамелехь пайдаэцар.</p>	<p>Билгалдинчу дешнашна тIехь тергам: хIун билгалйо, муьлхачу хаттарна жоп ло, жамI дар, «хандош» боху кхетам йукъабалор. Хандешан лексикин маIнина тIехь тергам. Дифференциаци йарехула тIедиллар: хаттаршка хъаьжжина хандешнаш тобанашка дерзор. Практикин болх: дешнийн гуламна йукъара хандешнаш схъайаздар. Шимма цхъаьна бен болх: текстехь хандешнаш карор. Ша бен болх: предложенина хандош йукъахIаттор.</p>
		<p>Билгалдош (довзийтар): йукъара маIна, хаттарш («муха?», «хъенан?» «стенан?»), къамелехь пайдаэцар. зависимости от того, какие признаки предметов они обозначают (цвет, вкус, размер). Работа в группах: соотнесение имен прилагательных и вопросов к ним (муха? хъенан? стенан?).</p>	<p>Билгалдинчу дешнашна тIехь тергам: хIун билгалйо, муьлхачу хаттарна жоп ло, жамI дар, «билгалдош» боху кхетам йукъабалор. Билгалдешан лексикин маIнина тIехь тергам. Шимма цхъаьна бен болх: муха? бохучу хаттарна жоп луш долу билгалдешнаш, хIуманан муьлха билгало (бос, чам, барам) гойту хъаьжжина, кхаа тобане дIасадекъар. Тобанашкахь болх: билгалдешнаш а, царна хIиттош долу хаттарш а цхъаьнадалор (муха? хъенан? стенан?). Ша бен болх: текстера билгалдешнаш схъайаздар. Дифференциаци йарехула тIедиллар: билгалдешнийн тобанан йукъара билгало гучуйаккхар.</p>

			Практикин болх: билгалдешнаш (деллачу билгалдешнашна йукъара) предложенешна йукъайаздар.
		ДештIаьхье. Уггар йаьржина дештIаьхьенаш: <i>mle, mIera, чу, чубра, кIел</i> , и. д. кх.	Шардар (тергам): муьлха предложени нийса хIоттийна йу? Масала, Чорпа йай тIехь йу. Чорпа йай чохь йу...? «ДештIаьхье» боху кхетам йукъабалор. «Стенна оьшу дештIаьхьенаш?» темина дешаран диалог. Кхоллараллин болх: тайп-тайпанчу дештIаьхьенех пайда а оьцуш, цхьатеррачу дешнийн гуламах предложенеш хIиттор. Ловзаран кепехь шардар: «ДештIаьхьенаш тиллайелла».
6.	Синтаксис (2 сахьт)	Предложенехь дешнийн кьепе; предложенехь дешнийн уьйр (карладаккхар). Предложени меттан дакъа санна. Предложени а, дош а. Предложенин дашах къастар. Аларан Iалашоне хьаьжжина, предложенийн тайпанаш: дийцаран, хаттаран, тIедожоран предложенеш. Синхаамийн иэшаре (эмоцин окраске) хьаьжжина, предложенийн тайпанаш (интонацехула (иэшарехула): айдаран а, айдаран йоцу а предложенеш.	Дашна а, предложенина а тIехь тергам. «Предложенехь дешнаш вовшех муха дозу?» темина дешаран диалог. Шардар: нийса хIиттийна предложенеш схьакъастор (билгалйинчарна йукъара). Дешаран диалог: «Предложенин чаккхенгахь муьлха хьарк дилла деза муха хаа деза?». Тобанашкахь болх: кеп талхийнчу текстехь предложенийн, чаккхенгахь йогIу сацаран хьаьрк хIотторца, доза къастор. Шимма цхьаьна бен болх: дешнийн билгалбаьккхинчу гуламах предложенеш хIиттор. Шимма цхьаьна бен болх: эмоцин иэшаре хьаьжжина

			къаьсташ йолу предложенеш йустар, йогӀучу изшарца предложенеш алар.
Резерв (дийнна дешаран шарна) – 8 сахьт			

Нохчийн меттан тематически планировани 3 классехь

<i>№</i>	Урокан чулацам	Сахьт	Тамор вовшахтохаран некъаш а, кепаш а. Дешархойн гӀуллакхдаран характеристика
Даймехкан косташ -2 с.			
1	А. Сулейманов «Даймахкана, вайн халкъана» «Ирс, ахь хӀун до?» Стенга доьду?»	1	Дешархошна хуур ду нийса а, шера а дийцаран тексташ еша.
2	Ш.Арсанукаев «Бешерийн къийсамехь»	1	Дешархошна хуур ду массара цхьана, ша-ша еша.
Аьхке а, гуьйре а-11с.			
3	Ш.Арсанукаев «Аьхкенам Ӏуьйре»	1	Дешархошна Ӏемар ду массара цхьана еша, зӀенаца еша.
4	М.Сулаев «ДогӀа деанчул тӀаьхьа»	1	Ӏемар ду хезаш, меллаша еша. Яздархочун дог-ойла гойтуш еша.

5	Д. Кагерманов «Аьхке»	1	Дешархошна хуур ду шайн дагахь еша, хезаш еша. 1емар ду авторан дог-ойла гойтуш еша.
6	З. Муталибов «Оха болх а бо, деша а доьшу»	1	Дешархошна хуур ду шаьш 1амийна произведенеш цхьацца билгалонашца йовза. Хуур ду оьшу к1айдарг произведенехь каро, д1аеша.
7	Ж. Махмаев «Мангалкомарш»	1	Дешархошна 1емар ду шайн дагахь,хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
8	Хь .Хасаев «Комаьрша хьун»	1	1емар ду хезаш,шайн дагахь еша. Яздархочун дог-ойла гайтарца еша.
9	Хь. Осмиев «Гуьйре»,	1	1емар ду шайн дагахь, хезаш, къастош еша. Ешаран чехкалла кхиор ю .
10	Х. Эдилов «Гуьйре»	1	1емар ду шайн дагахь, хезаш, къастош еша. Ешаран чехкалла кхиор ю
11	Хь .Хасаев «Гуьйре т1екхочуш» Д. Кагерманов «Г1арг1улеш, хабарш а дуьйцуш»	1	1емар ду хезаш еша, шайн дагахь езаш. Хуур ду дийцаран маь1на билгалдаккха.
12	Э. Мамакаев «Гуьйренан суьрташ»,	1	Дешархошна 1емар ду массара цхьана,з1енаца еша. Ешаран чехкалла кхиор ю.
13	Хьалхарчу чийрикна лерина талламан болх	1	
Вайн Даймохк – 2с.			
14	Вайн республика. Д. Кагерманов «Сан Кавказ»	1	Дешархошна 1емар ду массара цхьана, з1енаца еша. Ешаран чехкалла кхиор

15	Ш. Рашидов «Даймахке безам»	1	1емар ду хезаш,шайн дагахь еша. Яздархочун дог-ойла гойтуш еша.
Іалам лардар – иза Даймохк ларбар ду -7с.			
16	М.Пришвин «Сан Даймохк»	1	Ша еша книга харжа 1амор. Шен ешархочун корматаллин мах хадо 1амор, т1еобшу г1ирс каро хуур ешанчу маь1нах кхета
17	Р. Ахматова «Эвлахь»,	1	1емар ду шайн дагахь, хезаш еша. Ешаран чехкалла алсамйоккхур ю. Чулацам схьабийца 1емар ду.
18	Хь. Хасаев «Бен»	1	Шен ешархочун корматаллин мах хадо 1амор, т1еобшу г1ирс каро хуур ду, ешначу маь1нах кхета
19	Хь.Саракаев «Асвадан адамалла»	1	
20	1.Гайсултанов «Экскурси»	1	1емар ду шайн дагахь, хезаш еша. Ешаран чехкалла алсамйоккхур ю. Чулацам схьабийца 1емар ду.
21	1.Гайсултанов «Экскурси»	1	
22	Хь.Хасаев «Бохам»	1	1емар ду хезаш,шайн дагахь еша. Яздархочун дог-ойла гайтарца еша.
Берийн дахар - 11 с.			
23	Хь.Саракаев «Тхойшинна эсий дажо лаба»	1	1емар ду шайн дагахь, хезаш еша. Ешаран чехкалла алсамйоккхур ю. Чулацам схьабийца 1емар ду.
24	Хь.Саракаев «Тхойшинна эсий дажо лаба»	1	

25	Ж. Махмаев «Коран ангали»	1	Үемар ду шайн дагахь, хезаш еша. Ешаран чехкалла алсамйоккхур ю. Чулацам схьабийца Үемар ду.
26	Гайсултанов «Яраг 1и»,	1	Үемар ду шайн дагахь, хезаш еша. Ешаран чехкалла алсамйоккхур ю. Чулацам схьабийца Үемар ду.
27	Хь.Саракаев «Ж 1ов, морзаххий, херхсхьаобций»	1	
28	И. Чантиев «Стенна вара Мурад г 1айг 1ане»	1	
29	З. Муталибов «Мустапан каранаш»	1	
30	Шолг 1ачу чийрикна лерина талламан болх	1	
31	Д. Кагерманов «Мазлаг 1ехь»	1	
32	1.Гайсултанов «Уггар мехалниг»	1	Үемар ду шайн дагахь, хезаш еша. Ешаран чехкалла алсамйоккхур ю. Чулацам схьабийца Үемар ду.
33	1.Гайсултанов «Уггар мехалниг»	1	
Даймохк вай кьинхьегамца хьестабо- 5 с.			
34	Сулаев М.»Лавттана гергахь ваьшна т 1ера декхарш»	1	Үемар ду хезаш,шайн дагахь еша. Яздархочун дог-ойла гайтарца еша.
35	Р. Нашхоев «Собга йуха хабар дийцало»	1	
36	Ш.Арсанукаев «Сан йиша»	1	

37	Т. Закаев «Сох а хир ву гIишлойархо»	1	
38	М. Ахмадов «Асарахь»	1	
Ia - 11c.			
39	М. Сулаев «Лайн чимаш»,	1	Iемар ду хезаш,шайн дагахь еша. Яздархочун дог-ойла гайтарца еша.
40	М.Сулаев «Iа дулуш»	1	
41	Хь. Хасаев «Хьубьнахаь Iа»,	1	
42	Ж. Махмаев «Ло деана»	1	Дешархошна Iемар ду шайн дагахь,хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
43	Д. Кагерманов «Iаьнан хьаша»	1	Шен ешархочун корматаллин мах хадо Iамор, тIеобьшу гIирс каро хуур ешанчу маьIнах кхета.
44	I.Мамакаев «Iа»	1	Дешархошна Iемар ду шайн дагахь,хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
45	I. Гайсултанов «Цергков»	1	Шен ешархочун корматаллин мах хадо Iамор, тIеобьшу гIирс каро хуур ешанчу маьIнах кхета.
46	Ш.Рашидов «Iай»	1	Дешархошна Iемар ду шайн дагахь,хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
47	Хь. Саракаев «Дубьхьарлера хьубьнар»	1	Iемар ду хезаш,шайн дагахь еша. Яздархочун дог-ойла гайтарца еша.
48	Ш. Арсанукаев «Iаьнан суьйре»	1	Дешархошна Iемар ду шайн дагахь,хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду

49	І. Чантиев «Іаьнан а, аьхкена хилла кьовсам»	1	Іемар ду хезаш, шайн дагахь еша. Яздархочун дог-ойла гайтарца еша.
БІаьсте йогІу, бІаьсте йогІу - 13с.			
50	М. Сулаев «БІаьстенца дека лаьттан зевне илли	1	Дешархошна Іемар ду шайн дагахь, хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
51	КхоалгІачу чийрикна лерина таламан болх	1	Шен ешархочун корматаллин мах хадо Іамор, тІеобьшу гІирс каро хуур ешанчу маьІнах кхета.
52	І. Гайсултанов «БІаьсте тІейогІуш»	1	Дешархошна Іемар ду шайн дагахь, хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
53	І. Мамакаев «БІаьстенан юьхь»	1	Дешархошна Іемар ду шайн дагахь, хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
54	М. Сулаев «БІаьсте»,	1	Шен ешархочун корматаллин мах хадо Іамор, тІеобьшу гІирс каро хуур ешанчу маьІнах кхета.
55	В. Саидов «БархІалгІа март»	1	Дешархошна Іемар ду шайн дагахь, хезаш еша. Чулацам схьабийца а хуур ду
56	Хь. Саракаев «Мамина совгІат»	1	Шен ешархочун корматаллин мах хадо Іамор, тІеобьшу гІирс каро хуур ешанчу маьІнах кхета.
57	Хь. Хасаев «Хьуьнан акхарой бІаьста»	1	
58	Хь. Сатуев «БІаьсте йогІу»	1	Дешархошна Іемар ду шайн дагахь, хезаш еша.
59	І. Гайсултанов «Іалам хаздан деза»	1	Дешархошна хуур ду шаьш Іамийна произведенеш цхьацца билгалонашца йовза
60	Хь. Хасаев «Зевне хьеший»	1	Дешархошна хуур ду шаьш Іамийна произведенеш

			цхьацца билгалонашца йовза.
61	Хь.Сатуев «Б1аьстенан дог1а»	1	Дешархошна 1емар ду шайн дагахь,хезаш еша.
62	Д. Кагерманов «Арахь»	1	Дешархошна 1емар ду шайн дагахь,хезаш еша.
Халкъан барта кхолларалла - 6с.			
63	Туйранаш, шира дийцарш. Бабин Ч1ирдиг	1	Дешархошна хуур ду шаьш 1амийна произведенеш цхьацца билгалонашца йовза. Хуур ду оьшу к1айдарг произведенехь каро, д1аеша.
64	Добалг1ачу чийрикна лерина талламан болх	1	
65	Ден весет	1	
66	Бекхам	1	
67	Тешам боцу лулахой	1	1емар ду хезаш, меллаша еша. Яздархочун дог-ойла гойтуш еша.
68	Тешам боцу лулахой	1	
	Итого	68	

Нохчийн меттан тематически планировани 4 классехь

№ п/п	Урокан ц1е	Сахьт	Коьрта кхетамашший,хааршший.
«1амийнарг карладаккхар»			

1	Дош. Предложени. Текст. Айдаран, дийцаран, хаттаран предложенеш.	1	Берийн къамелах, текстах предложенех болу хаамаш карлабахар, т1еч1аг1бар. Ойлайар, тидамбар кхиор. Берийн къамелах, текстах, дашах, предложених болу хаамаш карлабахар, т1еч1аг1бар.
2	Предложенин коьрта меженаш.	1	
3	Дешнийн цхъанакхетар.	1	
4	Текст. Х1ун тайпана хуьлу тексташ?	1	
«Аьзнаш а, элпаш»			
5	Аьзнаш а, элпаш а. Дешдакъа. Мукъа а, мукъаза а аьзнаш.	1	Диолг1ачу классехь 1амийнарг карладаккхар. Хьехархочо д1ааларца йозанан болх кхочуш бан хаар, таллар.
6	Деха а доца а мукъааьзнаш.	1	Дешархошна нийса а, 1амийна бакьонаш ларъеш, йаздан хаар таллар. Г1алаташ т1ехь болх бар.
7	Нохчийн алфавитера шалха элпаш.	1	
«Дешан х1оттам»			
8	Дешан х1оттам. Орам. Суффикс. Дешхьалхе. Чаккхе.	1	Гергара дешнех кхетам балар. Гергарчу дешнийн йукъара дакъа хилар хайтар, «орам» термин йовзийтар. Цуьнан маь1нех кхетор.
«Чолхе дешнаш»			
9	Чолхе дешнаш.	1	Чолхе дешнаш довзийтар.
10	Дешхьалхенийн нийсаЙУзьЙУр.	1	Термин «дешхьалхе» йовзийтар, дешхьалхенан маь1на, цалело г1уллакх (керла маь1на а долуш дешнаш кхоллар), дашехь дешхьалхенан меттиг йовзийтар.
11	Къасторан хьаркаш.	1	
«Къамелан дакъош»			
12	Ц1ердош. Ц1ердешнийн терахьаш а, классаш а, дожарш а.	1	Ц1ердашах болу хаамаш шорбар. Вайн дахарехь ц1ердешнийн маь1на довзийтар.
13	Билгалдош.	1	Билгалдашах болу хаамаш шорбар. Вайн дахарехь билгалдешнийн маь1на довзийтар
14	Хандош.	1	Хандешах болу хаамаш шорбар. Вайн дахарехь

			хандешнийн маьлна довзийтар.
15	Хандош.	1	1амийна бакьонашна йоглу дийцаран текст йазйан 1амор.
«Предложенйин цхьанатайпанара меженаш. Текст»			
16	Предложенйин цхьанатайпанара меженаш.	1	1алаташ нисдан 1амор. Предложенехлаьцна болу хаамаш т1еч1аг1бар.
17	Изложени «Хи т1ехь».	1	1амийна бакьонашна йоглу дийцаран текст йазйан 1амор.
18	Г1алаташ т1ехь болх бар. Предложенйин цхьанатайпа-нарчу меженашкахь хутт	1	1алаташ нисдан 1амор. Предложенехлаьцна болу хаамаш т1еч1аг1бар,
19	Текст. Текстан тема а.	1	Берийн кьамелах, текстах, дашах ,предложенйин болу хаамаш карлабахар.
20	Текст. Текстан тема а.	1	1амийна бакьонашна йоглу дийцаран текст йазйан 1амор.
21	Текстан коьрта ойла. Текстан ц1е тиллар. Текстан план х1отгор.	1	Берийн кьамелах, текстах, дашах ,предложенйин болу хаамаш карлабахар, т1еч1аг1бар.
22	Текстан коьрта ойла. Текстан ц1е тиллар. Текстан план х1отгор.	1	1амийна бакьонашна йоглу дийцаран текст йазйан 1амор.
«Ц1ердош»			
23	Ц1ердош. Ц1ердешнийн легарш. Цхьаллин терахь.	1	1алаташ нисдан 1амор. Ц1ердашах лаьцна болу хаамаш т1еч1аг1бар.
24	Ц1ерниг а, доланиг а дожарш.	1	Ц1ердешнаш дожаршца хийцалуш хилар хаийтар. Ц1ердешнийн барх1 дожар хилар хаийтар, церан х1оран хаттарш, чаккхенаш йовзийтар.
25	Лург а, дийриг а дожарш.	1	
26	Котьчалниг а, хотталург а дожарш.	1	
27	Меттигниг а, дустург а дожарш.	1	
28	Карладаккхар. Ц1ердешнийн дожарш.	1	
29	Ц1ердешнийн легарш.	1	Ц1ердешнийн барх1 дожар хилар хаийтар, церан х1оран хаттарш, чаккхенаш йовзийтар.
30	Ц1ердешнийн дукхаллин терахь.	1	
31	Ц1ердешнийн дукхаллин терахь.	1	

32	Дукхаллин терахьера цӀердешнийн чаккхенаш.	1	Галаташ нисдан Iамор. Предложенехлаьцна болу хаамаш тӀечIагIбар.
33	ЦӀердешан классаш.	1	
«Билгалдош»			
34	Билгалдош. Йукъара кхетам.	1	Билгалдашах кхетам балар. Билгал-дешан маъIна, цуьнан гIуллакх (хIуманийн билгало билгалйар), хаттарш довзийтар. Билгалдешнаша цӀердешнашца уьйр лелош хилар хаййтар.
35	Лааме а, лаамаза а билгалдешнаш.	1	Билгалдешнех болу хаамаш карлабахар. Гергара а, дуьхьал маъIна долу а билгалдешнех кхетам балар.
36	Лааме а, лаамаза а билгалдешнаш.	1	Лааме а, лаамаза а билгалдешнаш довзийтар, церан башхаллах кхетам балар (Цхьаь ша дерг ламе билгалдош, цӀердешнашца цхьана дерш лаамаза билгалдешнаш хилар).
37	Билгалдешнийн дожаршца хийцадалар.	1	
38	Билгалдешнийн хьалхара легар.	1	
39	Билгалдешнийн шолгIа легар.	1	
40	Билгалдешнийн шолгIа легар.	1	
«Терахьдош»			
41	Терахьдош. Йукъара кхетам. Масаллин а, рогааллин а терахьдешнаш.	1	Галаташ нисдан Iамор. Терахьдашах кхетам балар.
«ЦӀерметдош»			
42	ЦӀерметдош. Йукъара кхетам.	1	ЦӀерметдешнех кхетам балар.
43	Йуххийн цӀерметдешнаш.	1	
44	Йуххийн цӀерметдешнаш.	1	Iамийна бакъонашна йогIу дийцаран текст йазйан Iамор.
45	ТӀечIагIдар.	1	Галаташ нисдан Iамор. Предложенех лаьцна болу хаамаш тӀечIагIбар.
«Хандош»			
46	Хандош. Йукъара кхетам. Хандешнийн хенашца хийцадалар.	1	Галаташ нисдан Iамор. Берашна хандешнех лаьцна кхетам балар. Хандешан маъIна, хаттарш довзийтар.

47	«Догlанах девдда догlу бераш». Суьрта тlехь текст йузыар.	1	Хандош хенашца хийцадалар хаайтар, хандешан кхоъ хан хилар берашка дlакхачор, церан хаттарш довзийтар.
48	Хандешан билгалза кеп.	1	Хандешан карарчу хенах кхетам балар. Карачу хенан хандешан маьlна , хаттарш довзийтар.
49	Хандешан билгалза кеп.	1	lамийна бакьонашна йогlу дийцаран текст йузыан lамор.
50	Хандешан карара хан.	1	Гlалаташ тlехь болх бан lамар. Йогlучу хенан хандешнаш довзийтар. Йогlучу хенан хандешнийн хаттарш довзийтар
51	Хандешан йахана хан.	1	Гуш долчу суьртах лаьцна жима дийцар хlоттор.
52	Хандешан чаккхенга Н йаздар.	1	
53	Хандешан йогlу хан.	1	Гlалаташ тlехь болх бан lамар. Йогlучу хенан хандешнаш довзийтар. Йогlучу хенан хандешнийн хаттарш довзийтар.
54	Хандешнех болу кхетам карлабаккхар.	1	Хандешан билгалзачу кепех лаьцна кхетам балар. Билгалзачу кепе цхьа а хан билгал ца йаран тидам бар. Хандешан билгалзачу кепан хаттарш довзийтар.
55	Хандешнашца ца, ма нийсайаздар.	1	Хандешнех болу хаамаш шорбар. Хандешнашца ЦА, МА нийсайаздаран бакьонаш йовзийтар.
«Чолхе предложенеш. Тlедерзар.»			
56	Чолхе предложени.	1	Чолхе дешнаш довзийтар. Тlечlагlдар.
57	Тlедерзар.	1	Шайн гlалаташ ган, уьш нисдан lамор.
58	Тlедерзар.	1	lамийна бакьонашна йогlу дийцаран текст l йазйан амор.
«lамийнарг карладаккхар»			
59	Дешан хlоттам.	1	Гlалаташ тlехь болх бан lамар.
60	Дешан хlоттам.	1	Гергара дешнех кхетам балар.Гергарчу дешнийн йукьара дакъа хилар хаийтар, «орам» термин йовзийтар. Цуьнан
61	Кьамелан дакъош. Цlердош. Билгалдош.	1	

	Терахьдош.		маьlнех кхетор.
62	lамийнарг карладаккхар.	1	lамийна бакьонаш карлайахар.
63	lамийнарг карладаккхар.	1	lамийнарг карладаккхар.
64	lамийнарг тlечlагlдар.	1	lамийнарг карладаккхар.
65	Тlечlагlдар.	1	lамийнарг тlечlагlдар.
66	Тlечlагlдар.	1	lамийнарг тlечlагlдар.
67	Тlечlагlдар.	1	lамийна бакьонашна догlу диктант йазйан
68	Тlечlагlдар.	1	Гlалаташ тlехь болх бар.
Дерриге: 68 сахьт			

Нохчийн меттан йозанан календарно- тематически планаш 1-чу (доп) классан

Урокан №	Урокан тема. Чулацам	Сахьт	Терахь		Примечани
			План	Факт	
Абатан хьалхара мур /11 сахьт/					
1	Йоза яздаран кеп а, цуьнан аглонаш тIера сизаш довзийтар	1	01.09		
2	МогIанаш а, могIанан яккьаш а	1			
3	МогIанаш а, могIанан яккьаш а	1			
4	Нийса сизаш хьекхар Деха а, доца а нийса сизаш хьекхар	1			
5	Нийса сизаш хьекхар Деха а, доца нийса сизаш хьекхар	1			
6	Лахахь хьабвзина деха а, доца сизаш хьекхар	1			
7	Лахахь хьовзина деха а , доца сизаш хьекхар	1			
8	Лакхахь хьовзина деха а, доца сизаш хьекхар	1			
9	Элпийн меженаш язъяр	1			
10	Элпийн меженаш язъяр	1			
11	Элпийн меженаш язъяр	1			

Абатан мур(55с)					
12	Могланан элп а яздар	1			
13	Доккха элп А яздар	1			
14	Могланан элп у яздар	1			
15	Доккха элп У яздар	1			
16	Могланан элп о яздар	1			
17	Доккха элп О яздар	1			
18	Могланан элп и яздар	1			
19	Доккха элп И яздар	1			
20	Могланан элп л яздар	1			
21	Доккха элп Л яздар	1			
22	Могланан элп м яздар	1			
23	Доккха элп М яздар	1			
24	Могланан элп с яздар	1			
25	Доккха элп С яздар	1			
26	Могланан элп р яздар	1			
27	Доккха элп Р яздар	1			
28	Рр элпашца дешнаш, дешдакьош яздар	1			
29	Могланан элп х яздар	1			
30	Доккха элп Х яздар	1			
31	Хх элпашца дешнаш, дешдакьош яздар	1			

32	МоҒанан элп б яздар	1			
33	Доккха элп Б яздар	1			
34	МоҒанан элп д яздар	1			
35	Доккха элп Д яздар	1			
36	МоҒанан элп е яздар	1			
37	Доккха элп Е яздар	1			
38	МоҒанан элп н яздар	1			
39	Доккха элп Н яздар	1			
40	МоҒанан элп т яздар	1			
41	Доккха элп Т яздар	1			
42	Тт элпашца дешнаш, дешдакьош яздар	1			
43	МоҒанан элп в яздар	1			
44	Доккха элп В яздар	1			
45	Вв элпашца дешнаш, дешдакьош яздар	1			
46	МоҒанан элп з яздар	1			
47	Доккха элп З яздар	1			
48	МоҒанан элп й яздар	1			
49	Доккха элп Й яздар	1			
50	МоҒанан элп к яздар	1			
51	Доккха элп К яздар	1			
52	Кк элпашца дешнаш, дешдакьош яздар	1			
53	МоҒанан элп п яздар	1			

54	Доккха элп П яздар	1			
55	Пп элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1			
56	МогІанан элп э яздар	1			
57	Доккха элп Э яздар	1			
58	МогІанан элп ш яздар	1			
59	Доккха элп Ш яздар	1			
60	Шш элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1			
61	МогІанан элп ц яздар	1			
62	Доккха элп Ц яздар	1			
63	Цц элпашца дешнаш, дешдакъош яздар	1			
64	Іамийнарг карладаккхар,гIечIагIдар	1			
65	Іамийнарг карладаккхар,гIечIагIдар	1			
66	Іамийнарг карладаккхар,гIечIагIдар	1			
Дерриге:		66			

Нохчийн меттан йозанан календарно- тематически планаш 1-чу классан

Раг1	Урокан тема	Маса сахьт	Урокан д1ахьо хан	
			Планаца	Билггал
Абатан мур(7 с.) I чийрик 16сахьт				
1.	Сентябрь- дешаран хьалхара де!	1	01.09	
2.	I амийнарг карладаккхар	1	07.09	
3.	Йозанан жима элп 1 яздар.	1	08.09	
4.	Йозанан доккха элп 1 яздар	1	14.09	
5.	Тест №1	1	15.09	
6.	Элп ь яздар.	1	21.09	
7.	Элп ь яздар	1	22.09	
8.	Йозанан жима хь яздар	1	28.09	

9.	Доккха а элп Хь яздар	1	29.09	
10.	Йозанан жима элп кх яздар	1	05.10	
11.	Доккха элп Кх яздар	1	06.10	
12.	Йозанан жима элп къяздар.	1	12.06	
13.	Доккха элп Къ яздар	1	13.10	
14	Йозанан жима элп г яздар	1	19.10	
15.	Доккха элп Г яздар	1	20.10	
16.	Йозанан элп г1 яздар		26.10	
І І- чийрик 16 сахьт				
17.	Йозанан элп г1 яздар.	1	27.10	
18.	Доккха элп Г1 яздар	1	09.11	
19.	Йозанан жима элп аь яздар.	1	10.11	
20.	Доккха элп Аь яздар	1	16.11	
21.	Йозанан жима оь яздар.	1	17.11	
22.	Доккха элп Оь яздар	1	23.11	

23.	Йозанан жима элп уь яздар.	1	24.11	
24.	Доккха элп Уь яздар	1	30.11	
25.	Йозанан жима элп ч яздар.	1	01.12	
26.	Доккха элп Ч яздар	1	07.12	
27.	Йозанан жима элп ч1 яздар.	1	08.12	
28.	Доккха элп Ч1 яздар	1	14.12	
29.	Йозанан жима элп т1 яздар.	1	15.12	
30.	Доккха элп Т1 яздар	1	20.12	
31.	Йозанан жима ж яздар.	1	22.12	
32.	Доккха элп Ж яздар	1	28.11	
І І І- чийрик 18 сахьт				
33.	Йозанан жима элп х1 яздар.	1	11.01	
34.	Доккха элп Х1 яздар	1	12.01	
35.	Йозанан жима элп к1 яздар.	1	18.01	
36.	Доккха элп К1 яздар	1	19.01	

37.	Йозанан жима элп ю яздар.	1	25.01	
38.	Доккха элп Ю яздар	1	26.01	
39.	Йозанан жима элп юь яздар.	1	01.02	
40.	Доккха элп Юь яздар	1	08.02	
41.	Йозанан жима элп я яздар.	1	09.02	
42.	Доккха элп Я яздар	1	22.02	
43.	Йозанан жима элп яь яздар.	1	23.02	
44.	Доккха элп Яь яздар	1	29.02	
45.	Йозанан жима элп ц1 яздар.	1	01.03	
46.	Доккха элп Ц1 яэдар	1	07.03	
47.	Йозанан жима элп п1 яздар.	1	08.03	
48.	Доккха элп П1 яздар	1	14.03	
49.	Йозанан жима элп ф яздар.	1	15.03	
50.	Доккха элп Ф яздар	1	29.03	
I V- чийрик-16сахьт				

51.	Йозанан жима элп ё яздар.	1	15.03	
52.	Доккха элп Ё яздар	1	28.03	
53.	Йозанан жима элп щ яздар.	1	29.03	
54.	Доккха элп Щ яздар	1	04.04	
55.	Йозанан элп ы яздар.	1	05.04	
Абатал т1аьхьара мур/12с/				
56.	Алфавит. 1амийнарг т1еч1аг1дар.	1	11.04	
57.	1амийнарг т1еч1аг1дар	1	12.04	
58.	Т1ера схьяязьяр.	1	18.04	
59.	Г1алаташ т1ехь болх. Шалха элпаш.	1	19.04	
60.	Шалха элпаш	1	26.04	
61.	Дош. Дешдакъя.	1	02.05	
62.	Дош. Дешдакъя.	1	03.05	
63.	Тест№2	1	09.05	
64.	Предложени.	1	10.05	

65.	Предложени доккхачу элпаца йолор.	1	16.05	
66.	Жам1 даран урок	1	17.05	
	Дерриге:	66		

Нохчийн меттан йозанан календарно- тематически планаш 2-чу классан

Раг 1	Урокан тема	Маса сахьт	Урок д1ахь0 хан	
			Планаца	Билггал
1 амийнарг карладаккхар-2 с.				
1 ра-чийрик				
1	1 амийнарг карладаккхар.	1	04.09	
2	1 амийнарг карладаккхар.	1	07.09	
Къамел 2ч.				
3	Къамел.	1	11.09	
4	Талламан болх. «Гуьйре.»	1	14.09	
5	Г1алаташ т1ехь болх. Къамел.	1	18.09	
Аьзнаш а, элпаш 12 ч.				
6	Аьзнаш а, элпаш а.	1	21.09	
7	Мукъа аьзнаш а , элпаш а.	1	25.09	
8	Мукъа аьзнаш а, церан элпийн билгалонаш а.	1	28.09	
9	Элпаш э, е йукъадог1у дешнаш.	1	02.10	

10	Мукъаза аз а, элп а й	1	05.10	
11	Мукъаза аз а, элп а й	1	09.10	
12	Элпаш е, ё, йа,йаь,йу.йуь йукъадог 1у дешнаш.	1	12.10	
13	Элпаш е, ё, йа,йаь,йу.йуь йукъадог 1у дешнаш.	1	16.10	
14	Мукъаза азнаш а,уш элпашца билгалдар.	1	19.10	
15	Талламан болх. « Школан беш»		23.10	
16	Г1алаташ т1ехь болх. Нохчийн абат.	1	26.10	
2 – г1а чийрик				
17	Нохчийн абат	1	06.11	
Дош. Дешдакъя 4ч.				
18	Дош а, дешдакъя а	1	09.11	
19	Дош а, дешдакъя а	1	13.11	
20	Дешнаш сехъадахар	1	16.11	
21	Дешнаш сехъадахар	1	20.11	
Предложени. Текст (22с.)				
22	Предложени	1	23.11	
23	Предложени	1	27.11	
24	Текст	1	30.11	
25	Текст	1	04.12	
26	Текст	1	07.12	
27	Шалха элпашца билгалдеш долу мукъа азнаш а, уш йозанехь билгалдахар	1	11.12	
28	Шалха элпашца билгалдеш долу мукъа азнаш а, уш йозанехь билгалдахар	1	14.12	

29	Шалха элпашца билгалдеш долу мукъаза азнаш а, уьш йозанехь билгалдахар.	1	18.12	
30	Талламан диктант. «Шовда»		21.12	
31	Галаташ тIехь болх. Шалха элпашца билгалдеш долу мукъаза азнаш а, уьш йозанехь билгалдахар.		25.12	
32	Шалха элпашца билгалдеш долу мукъаза азнаш а, уьш йозанехь билгалдахар	1	28.12	
3-гIа чийрик				
33	Мукъаза шиь шалха элп хьалха-гIабхьа нисделча нийсайаздар	1	08.01	
34	Барта «Iа» цIе йолу дийцар хIоттадар. агIо №68	1	11.01	
35	Дехий, доций мукъа аьзнаш.	1	15.01	
36	Дехий, доций мукъа аьзнаш.	1	18.01	
37	Ев,ОВ,АВВ йукъадогIу дешнаш..	1	22.01	
38	Зевне а, кьора а мукъаза аьзнаш а.	1	25.01	
39	Зевне а, кьора а мукъаза аьзнаш а.	1	29.01	
40	Элпаш Б,Ё,Ф,Щ йукъадогIу дешнаш	1	01.02	
44	Элпаш Б,Ё,Ф,Щ йукъадогIу дешнаш	1	05.02	
43	Мукъаза аз а, элп а ь.	1	08.02	
44	Мукъаза аз а, элп а ь.	1	12.02	
Дош. Предложени. Къамелан дакъош 16 с				
45	Дош а, предложени а.	1	19.02	
46	ХIуманаш билгалйен дешнаш.	1	22.02	
47	ХIуманаш билгалйен дешнаш.	1	26.02	

48	Доккха элп	1	29.02	
49	Талламан диктант. « Хьюьнхахь»	1	04.03	
50	Г1алаташ т1ехь болх бар. Доккха элп.	1	07.03	
51	Дешт1аьхьенаш	1	11.03	
52	Дешт1аьхьенаш	1	14.03	
4 –г1а чийрик				
53	Х1уманийн дар билгалден дешнаш	1	25.03	
54	Х1уманийн дар билгалден дешнаш	1	28.03	
55	Х1уманийн билгало гойту дешнаш.	1	01.04	
56	Х1уманийн билгало гойту дешнаш.	1	04.04	
Гергара дешнаш 8 с.				
57	Гергара дешнаш.	1	08.04	
58	Гергара дешнаш.	1	11.04	
59	Предложени .	1	15.04	
60	Предложени.	1	18.04	
61	1амийнарг карладаккхар.	1	22.04	
62	Т1ерасхъайазъйар (аг1о 130)	1	25.04	
63	Суьрта т1ехь барта дийцар х1оттор аг1о 131	1	29.04	
64	1амийнарг т1еч1аг1дар.	1	02.05	
65	Талламан болх. « Таллархо»	1	06.05	
66	Г1алаташ т1ехь болх. 1амийнарг карладаккхар.	1	09.05	
67	Парг1ат диктант (аг1о № 136)	1	13.05	
68	1амийнарг т1еч1аг1дар	1	16.05	

Нохчийн меттан йозанан календарно- тематически планаш 3-чу классан

№	Урокан ц1е. Урокан тайпа	Маса сахьт	Урок д1ахьо хан		Примечани
			планаца	билггал	
1амийнарг карладаккхар - 2сахьт					
1	Къамел . Текст. Предложени.	1			
2	Цхьана ораман дешнаш.	1			
Аьзнаша, элпаш а - 9 сахьт					
3	«Аьзнаша,элпаш а» .	1			
4	Дош. Дешдакъя. Дош сехьадаккхар.	1			
5	Талламан диктант.	1			

6	Глалаташ тlехь болх бар. Деха а, доца а мукъааьзнаш.	1			
7	Шалхачу элпашца билгалдеш долу аьзнаш.	1			
8	Изложени «Бух1анан к1орни».	1			
9	Къасторан хъаьркаш.	1			
10	Доца шеконан мукъа аьзнаш.	1			
11	Дешанчаккхенгахь–Н йаздар.	1			
Предложени - 9 сахьт					
12	Дийцаран а, хагтаран а предложенеш.	1			
13	Айдаран предложенеш.				
14	Талламан диктант.	1			
15	Глалаташ тlехь болх бар. Айдаран предложенеш.	1			
16	Предложенин коьрта а,коьртаза а меженаш.	1			
17	Подлежащи а,сказуеми а.	1			
18	Подлежащи а,сказуеми а.	1			
19	Предложени а, дешнийн цхьанакхетарш а	1			

20	Текст.	1			
Дешан х1оттам - 11 сахът					
21	Орам.	1			
22	Орам.	1			
23	Суърта т1ехь бартадийцар х1отгор. (аг1о 74, шардар 146)	1			
24	Орамехь шала мукъаза элпаш йаздар.	1			
25	Орамехь шала мукъаза элпаш йаздар.	1			
26	Чакхе.	1			
27	Дешан чаккхенгахь шала мукъаза элпаш йаздар.	1			
28	Дешхьалхе.	1			
29	Дешхьалхе а, дешт1аьхье а.	1			
30	Талламан диктант.	1			
31	Г1алаташ т1ехь болх бар. Суффикс.	1			
Къамелан дакъош - 6 сахът					
32	Къамелан дакъош.	1			
33	Ц1ердош. (аг1о 110)	1			
34	Суърта т1ехь бартадийцар «1а» х1отгор. (аг1о 106, шардар 214)	1			

35	Цердешнийн терахьашца хийцадалар.	1			
36	Цердешнийн классаш.	1			
37	Цердешнийн дожаршца хийцадалар. (легар).	1			
Билгалдош - 8 сахьт					
38	Билгалдош.	1			
39	Билгалдош.	1			
40	Дуьхьал маьлна долу билгалдешнаш.	1			
41	Дуьхьал маьлна долу билгалдешнаш.	1			
42	Лааме а, лаамаза а билгалдешнаш.	1			
43	Лааме а, лаамаза а билгалдешнаш.	1			
44	Талламан диктант	1			
45	Галаташ тлехь болх бар. Билгалдош тлечлаглар	1			
Хандош - 8 сахьт					
46	Хандош.	1			
47	Хандош.	1			
48	Хандешнийнхенашцахийцадалар.	1			
49	Хандешанбилгалзакеп.	1			
50	Хандешанбилгалзакеп.	1			
51	Хандешнашца ЦА, МА нийсаяздар.	1			

52	Хандешнашца ЦА, МА нийсаяздар.	1			
53	1амийначун хаарш-зиер аг1о№ 173-174	1			
Шарахь 1амийна теманаш карлайахар - 15 сахьт					
54	Шарахь 1амийна теманашкарлайахар	1			
55	Текст	1			
56	Т1ера схьяязъяр. (аг1о 179)	1			
57	Дешан х1оттам.	1			
58	Дешан х1оттам.	1			
59	Суьрта т1ехьбаргадийцар х1оттор. (аг1о 182)	1			
60	Т1еч1аг1дар.	1			
61	Къамеландакъош.	1			
62	Къамеландакъош.	1			
63	Азнаш,элпаш.	1			
64	Талламан диктант	1			
65	Г1алаташ т1ехь болх бар. Т1еч1агдар.	1			
66	Ц1ердешнийн дожарш.	1			
67	Шарахь 1амийнарг т1еч1аг1дар	1			
68	Шарахь 1амийнарг т1еч1аг1дар	1			
	Итого	68			

Нохчийн меттан йозанан календарно- тематически планаш 4-чу классан

	Урокан цIе	Сахьт	План	Факт.	Билгалдакхар
	«1амийнарг карладаккхар»				
1	Дош. Предложени. Текст. Айдаран, дийцаран, хаттаран предложенеш	1	01.09		
2	Предложенин коьрта меженаш. Дешнийн цхьанакхетар.	1	06.09		
3	Тест №1	1	8.09		
4	Текст. ХIун тайпана хуьлу тексташ?	1	13.09		
«Аьзнаш а, элпаш а.»					
5	Аьзнаш а, элпаш а. Дешдакъя. Мукъя а, мукъяза а аьзнаш. Деа а доца а мукъя аьзнаш.	1	15.09		
6	Талламан болх « Хьуьнах дахар.»	1	20.09		
7	ГIалаташ тIехь болх. Нохчийн алфавитера шалха элпаш.	1	22.09		
«Дешан хIоттам »					
8	Дешан хIоттам. Орам. Суффикс. Дешхьалхе. Чаккхе.	1	27.09		
«Чолхе дешнаш»					

10	Дешхълхенийн нийсайзйар.	1	04.10		
11	Къасторан хъаьркаш.	1	06.10		
«Къамелан дакъош» 4 сахът					
12	Цердош. Цердешнийн терахъаш а, классаш а, дожарш а.	1	10.10		
13	Билгалдош.	1	13.10		
14	Хандош.	1	17.10		
15	Талламан болх «1аьнан оьглазло».	1	20.10		
«Предложенийн цхъанатайпанара меженаш. Текст»					
16	Галаташ т1ехъ болх. Предложенин цхъанатайпанара меженаш.	1	24.10		
17	Предложенин цхъанатайпанарчу меженашкахъ хутт.	1	27.10		
18	Д.къ.Изложени «Хи т1ехъ»	1	07.11		
19	Текст. Текстан тема а.	1	10.11		
20	Д.къ.Сочинени «Гуьйре».	1	14.11		
21	Текстан коьрта ойла.Текстана ц1е тиллар.План х1оттор.	1	17.11		
22	Д.къ.Изложени «Шеран заманаш» (уч. аг1о 43).	1	21.11		
23.	Галаташ т1ехъ болх бар. Цердош. Цердешнийн легарш. Цхъллин терахъ.	1	24.11		
«Цердош»					
22	Церниг дожар.	1	26.11		
23	Доланиг дожар.	1	30.11		

24	Лург а, дийриг а дожарш.	1	03.12		
26	Кобчалниг а, хотталург а дожарш.	1	07.12		
27	Меттигниг а, дустург а дожарш.	1	10.12		
28	Карладаккхар. Цердешнийн дожарш.	1	14.12		
29	Цердешнийн легарш.	1	17.12		
30	Цердешнийн дукхаллин терахь.	1	21.12		
31	Талламан болх «Iаьнан мох».	1	24.12		
32	ГIалаташ тIехь болх бар. Дукхаллин терахьера цIердешнийн чаккхенаш.	1	24.12		
33	ЦIердешан классаш.	1	11.01		
«Билгалдош»					
34	Билгалдош. ЙУкъара кхетам.	1	18.01		
35	Лааме а, лаамаза а билгалдешнаш.	1	21.01		
36	Лааме а, лаамаза а билгалдешнаш.	1	25.01		
37	Билгалдешнийн дожаршца хийцадалар.	1	28.01		
38	Билгалдешнийн хьалхара легар.	1	01.02		
39	Билгалдешнийн шолгIа легар.	1	04.02		
40	Талламан болх «Ши борз».	1	04.02		
«Терахьдош»					
41	ГIалаташ тIехь болх бар. Терахьдош. ЙУкъара кхетам. Масалин а, роIалин а терахьдешнаш.	1	08.02		
«ЦIерметдош»					
42	ЦIерметдош. ЙУкъара кхетам.	1	15.02		

43	ЙУххыйн цѣрметдешнаш.	1	18.02		
44	Изложени «Ши накъост» (Уч. ағло 107).	1	22.02		
45	Галаташ тѣхъ болх бар. Тѣчлағлар.	1	22.02		
«Хандош»					
46	Хандош. ЙУкъара кхетам. Хандешнийн хенашца хийцадалар.	1	01.03		
47	«Догланах девдда доғлу бераш». Суьрта тѣхъ текст ЙУзьЙУр. (Уч. ағло 118).	1	04.03		
48	Галаташ тѣхъ болх бар. Хандешан билгалза кеп.	1	08.03		
49	Талламан болх «Гиргла».	1	11.03		
50	Галаташ тѣхъ болх бар. Хандешан карара хан.	1	15.03		
51	Хандешан ЙУхана хан.	1	18.03		
52	Хандешан чаккхенга Нйаздар	1	18.03		
53	Хандешан йоглу хан.	1	01.04		
54	Хандешнех болу кхетам карлабаккхар.	1	05.04		
55	Хандешнашца ца, ма нийсайаздар.	1	05.04		
«Чолхе предложенеш. Тѣдерздар.»					
56	Чолхе предложени.	1	12.04		
57	Тѣдерздар	1	15.04		
58	Къамелан дакъош. Тамийнарг карладаккхар	1	15.04		
«Тамийнарг карладаккхар»					
59	(Шарахъ Тамийнарг карладак-кхар.) Дешан хлоттам.	1	22.04		
60	Дешан хлоттам.	1	26.04		

61	Къамелан дакъош. Цѣрдош. Билгалдош. Терахъдош.	1	29.04		
62	Іамийнарг карладаккхар.	1	03.05		
63	Іамийнарг карладаккхар.	1	06.05		
64	Іамийнарг тѣчІагІдар.	1	10.05		
65	ТѣчІагІдар.	1	13.05		
66	Тест №2	1	17.05		
67	Шеран талламан болх «Олхазарш».	1	20.05		
68	ГІалаташ тѣхъ болх бар. ТѣчІагдар.	1	24.05		
Дерриге: 68 сахът					

Талламан белхаш

2 класс

Гуьйре

Диттийн г1аш мажделла. Денош дацлуш ду. Олхазарш бовхачу махка д1аоху. Арара йалташ чу дерзийна. Дешархой деша буйла белла.

Школан беш.

Школан йоккха беш йу. Дукха дитташ ду бешахь. Дешархоша белхаш бо бешахь. Цара дика 1алаш йо иза. Цундела дитташ т1е дукха стоьмаш а латабо.

Шовда

Со йуъртахь 1аш ву. Тхуна йуххехь шовда ду. Шовданан хи шийла ду.
Шовданан хи ц1ена, сирла ду. Оха шовданан хи молу. Тхан йуъртахь шовданаш дуккха а ду.

Хьуьнхахь

Тхан йуьргана гена йац хьун. Бакхийчаьрца воьду со хьуьнха.
Хаза хуьлу хьуьнхахь. Дукха башха эшарш локху олхазарша. Оха ц1азамаш лехьадо. Хьуьнха доьлхуш сан сакьерало.

Таллархо.

Мусак кест-кеста хьуьнха талла воьду. Дика таллархо ву Муса.
Толлуш самукъа долу Мусан. Экханна т1аьхваваьлла лелар доцуш,
цуьнан таллар 1аламе безам хиларца ду.

3 КЛАСС

Гуьйре

Диттийн г1аш мажделла. Денош дацлуш ду.
Олхазарш бовхачу маька д1аоьху.
Арара ялташ чудерзийна. Дешархой деша буьйлабелла.

Ломахь

Ломахь хьала некъ бан хала ду. Зара дубхьара кхачнера Ч1ишка. Ломах хьалайолуш сиха к1адьелира Зара. Охьа а хиьна ,садаь1ира йо1а. Ша схьаеанчу новкъа б1аьрг туйхира цо. Ц1а йоьдуш тила ца яла билгалонаш йора.

Школан беш.

Школан йоккха беш ю. Дукха дитташ ду бешахь.
Дешархоша белхаш бо бешахь. Цара дика лалашйо иза.
Цундела дитташ тле дукха стоьмаш а латабо.

Шовда

Со юьртахь лаш ву. Тхуна юххехь шовда ду.
Шовданан хи шийла ду.
Шовданан хи цлена, сирладу. Оха шовданан хи молу.
Тхан юьртахь шовданаш дуккха а ду.

Догла.

Ловза ваханера Ваха. Догла туйхира. Ваха цла ведира.
Не ларна догла тоьхна карийра цунна.
Нана цла яллалц учахь лен дийзира Вахин.

Хьуьнхахь

Тхан юьртана гена яц хьун. Баккхийчаьрца воьду со хьуьнха.
Хаза хуьлу хьуьнхахь. Дукха башха эшарш локкху олхазарша.
Оха цлазамаш лехьадо. Хьуьнха доьлхуш сан сакьерало.

Таллархо.

Муса кест-кеста хьуьнха талла воьду. Дика таллархо ву Муса.
Толлуш самукьадолу Мусан. Эхханна т1аьхвааьлла лелар доцуш,
Цуьнан таллар 1аламе безам хиларца ду.

Талламан болх №1
«Хьуьнах дахар»

Сарахь оха тхешан т1оьрмигаш кечдира. 1уьйранна тхо новкьадевлира.Тхобца тхан хьехархо а вара. Сада1а билгалъЙУьккхинчу меттехь севцира тхо. Амма тхан накьосташна дика некъ карийра. Тхо оцу новкьа д1адахара. Таьхьара а сада1а боккха 1ам болчоьхь севцира тхо. Ц1еххьана тхуна хезира бер доьлхуш. Тхо девдда цига дахара.Жима ши йо1 тилайелла хиллера. Оха и шиь новкьайаьккхира.

Талламан болх №2
«1аьнан оьг1азло»

Хи чурчу ч1ерашна т1едирзира 1а. Ж1ов етгаш санна татанаш а деш, йоккха шело д1ах1оттира. Шелоне татолашна, 1аьмнашна т1еш техкира. Татолашна а, 1аьмнашна а ша бира . Ч1ерий хи буха дахара. Ша бинчу хи к1ел шийла йацара.

1а адамашна т1едирзира. Йоккха шело д1ах1оьттира, не1арша а , пенаша а татанаш а деш. Адамаша пешаш латийра, довхачу ц1еношкахь 1аш бу уьш 1аьнах бийла а буьйлуш. Кегий бераш а ца кхоьру 1аьнах. Конькеш а , салазаш а хохку, лайн мижаргех а ловзу, лайн баба а йо, лайн баьрзнаш а до, хи а туху, шелоне а кхойкху:

-Г1о дан йола, шело !- бохуш.

1.Изложени

«Хи т1ехь». Хикеманца хи т1ехула схьадог1ура тхо. Тхуна аьтту аг1ор баьццара эрз бара. Аьрру аг1ор лепара зезагийн к1айн кортош. Эрз йуккьера ши бедан к1орни схьаелира. Тхо а гина, д1ахьаьдира и шиь. Тхо царна т1аьхвадевлира. Аса куьг кховдийра, царах цхьаь хьаста дагахь. Амма ший а бедан к1орни хи бухахь кьайлаелира. Дуккха а 1ийра тхо бедан к1орнеш хи т1е йовларе сатуьйсуш. Йуха эрза йуккьехь гира сунна уьш. Цу йуккьехь кьайлаевллера бедан к1орнеш. Цхьа кортош бен дацара церан гуш.

2.Изложени

«Шеран заманаш»

Аьже уггар а хаза хан йу.Бераш хьуьнах оьху,хи чохь луьйчу.Уьш майданахь ловзу.Къегина кхетта малх хуьлу. Ирча йу ткъа дашо духар дуьйхина гуьйре?Можачу г1аша биллина куз дитташ к1ел 1уьллу.Мел хаза йу гуьйренан беш!Меллаша оьгу можа г1аш лаьтта.Царна хала ду диттех д1акъаста. Ткъа дитташа,йухь д1а ца йала,ца хоуьйту шайна хала дуьйла.Уьш меллаша доьлху.Ткъа адамашна ма ца хаьа иза! Царна ч1ог1а хазахета цаьрга хьоьжуш 1аш.

Ткъа 1а ирча ду?

Меллаша дог1у ло.Хьийза а хьийзаш,хелха а дуьйлуш,оьгу лайн чимаш.Бераша салазаш хохьку.Лайн мижаргех ловзу.

Б1аьсте а ЙУц х1умма а оьшуш.1а чекхдаллалц са ца тохалуш хьалакъеда къона буц,кегий г1аш. Ло деша.Г1овг1анца охьахьовду хин татолаш.Малх де мел дели бовха къега.Гучудовлу хьалхара зезагаш.Масо а х1ума денло.

Талламан болх №3

«1аьнан мох»

Шийлачу мохо диттийн баххьаш лестадо. 1ай шийлачу механ хьекхар сих-сиха хуьлу. Бераш шийлачу махана дуьхьал дирзина лаьтгаш дара. Со корехула шийлачу махе хьоьжуш лаьттира. Арахь хохькхуш шийла мох бара. Суна т1ехь йовха бедарш йу. Цундела со шийлачу махах ца кхоьру. 1ай хьоькхучу шийлачу махал новкъа х1ума ца хуьлу. Шийлачу махаца кьийсалуш сана лаьттара акхтаргаш.

Талламан болх №4.

«Ши борз».

Со вара новкъа вог1уш. Т1ехьа цхьа г1овг1а хезира сунна. Мохь хьоькхуш вверг жа дажош волу цхьа жима к1ант вара. Иза вара, цхьанхьа д1ахьежош п1елг а болуш, арахула ведда воьдуш.

Д1ахьаьжначу сунна гира:арахула едда йоьдура ши борз: цхьаь-йоккхий, важа-жимий. Цергашца схьалаьцна ког а болуш , жимачо букъа т1ехь хьош 1ахар бара. Йоккханиг йара т1аьхьах1оьттина йоьдуш.

Суна берзалой ма-гиннехь, со а жа1уьнца царна т1аьхьа ведира. Охашиммо а мохь бета болийра. Оха хьобкху мохь а хезна, шайца ж1аьлеш а долуш, нах баьхкира.

Изложени
«Ши накьост»

Ши накьост хьуьна йуккъехула д1авоьдуш ,царна т1е ча 1оттайелира.Цхьаь ведда дитта т1е велира .Важа ша волччу новкъахь висира.Кхин дан х1ума а ца хилла,иза лаьтгара охьавуьйжира, ша велла моттийта.Ча, т1е а йахана, цунах хьожа йуха йуьйлира : вукхо са а ца до1ура.

Цуьнан йуьхьах хьожа а ЙУьхна, иза велла моьттуш, ча д1айухара.

Мацца а,ча а д1айахча,важа дитта т1ера охьа а воьссина ,велавелира:

-И х1ун дара, - бохура цо, -хьуна лере а сана,чено аьлларг?

-Чено соьга бохура, кхерам болчу меттехь накьост д1а а тосуш доьдуш долу адамаш вон адамаш ду.

Талламан болх №5
«Г1ирг1а».

Бешахь, новкъахь ловзуш, ирхлелхаш йара хьозанан к1орнеш.

Доккха хьоза дара , лекхачу диттан гаьн т1е а хиьна , кхераме олхазар дог1ий хьобжуш.

Дог1уш ду г1ирг1а. Иза дог1у меллаша , г1овг1а а йоцуш. Доккхачу хьозано хаам бира шен к1орнешка. Ерриш к1орнеш куллахь д1алевчкьира. Хехь долу доккха хьоза ду гаьнна т1ехь 1аш. Иза метах ца долу, г1ирг1анна т1ера б1аьрг а ца боккху цо.

Г1ирганна гира доккха хьоза. Иза хьозанна т1ехьаьдира. Хьоза куллах дуьйлира.

Талламан болх № 6
«Олхазарш».

Цхьадолу олхазарш гурахь бовхачу махка д1адоьлху. Церан д1адахар тайп-тайпана хуьлу. Ч1ег1ардигаш йаккхий тобанаш йой доьлху. Г1арг1улеша кхосаберг йо. Г1езаша мог1а бо.

1 а д 1 адаьлча йуха а схьакочу олхазарш. Царна шаьш хьалха хан йаьккхина меттигаш евза. Циггахь совцу уьш шаьш йухакхаьчча. Шайн хила бенаш йуха то а до, керланаш а до цара .
Бошмашна зуламе йолу садолу х 1 уманаш а йуу олхазарша. Цундела лору уьш белхалоша бошмийн доттаг 1 ий.